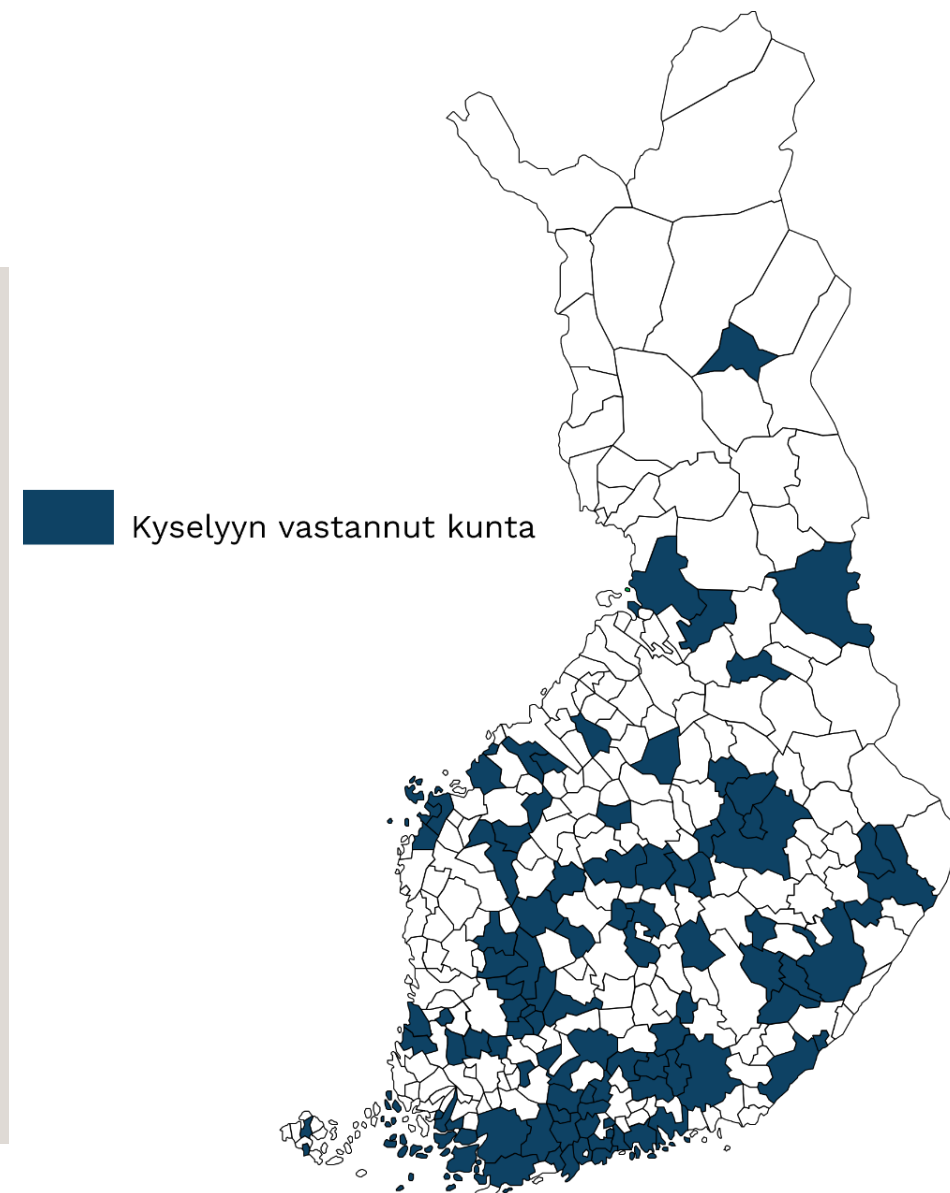

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja varautuminen kunnissa - Mikä on tämän hetken tilanne?

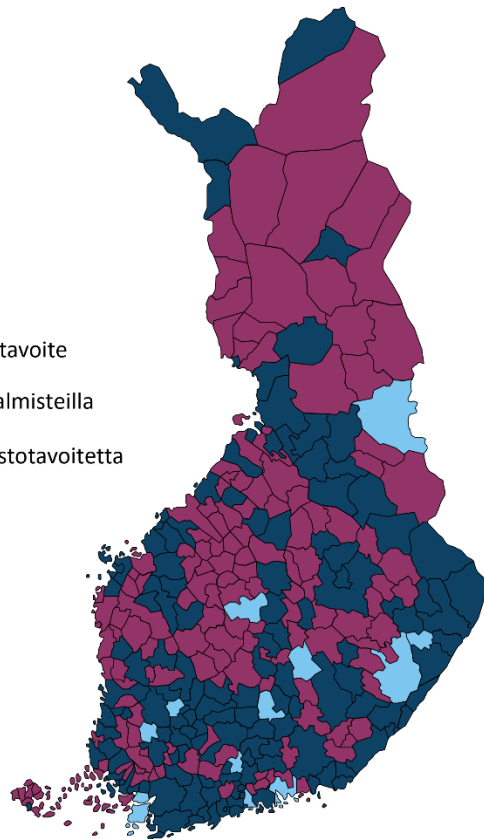
Kuntaliiton ilmastaselvitys 2021 + Ilmastonmuutokseen
varautuminen kunnissa 2020

Kuntien ilmastaselvitys

- Selvitys tehtiin marras-joulukuussa 2021 verkkokyselynä.
- Kyselyyn vastasi 105 henkilöä, jotka edustivat 96:tta kuntaa.
- Kyselyssä selvitettiin kuntien ilmastotyön perustietoja, työn organisointia ja resursointia, ilmastonmuutoksen hillintää, ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä ilmastotyön tulevaisuutta.
- Kyselyn vastaajiksi pyydettiin kunkin kunnan ilmastotyöstä parhaiten perillä olevaa henkilöä.
- Suurin osa vastaajista työskenteli kunnassa joko ympäristö-tittelillä tai ilmastotyön asiantuntijana.

Kuntien ilmastotavoitteet

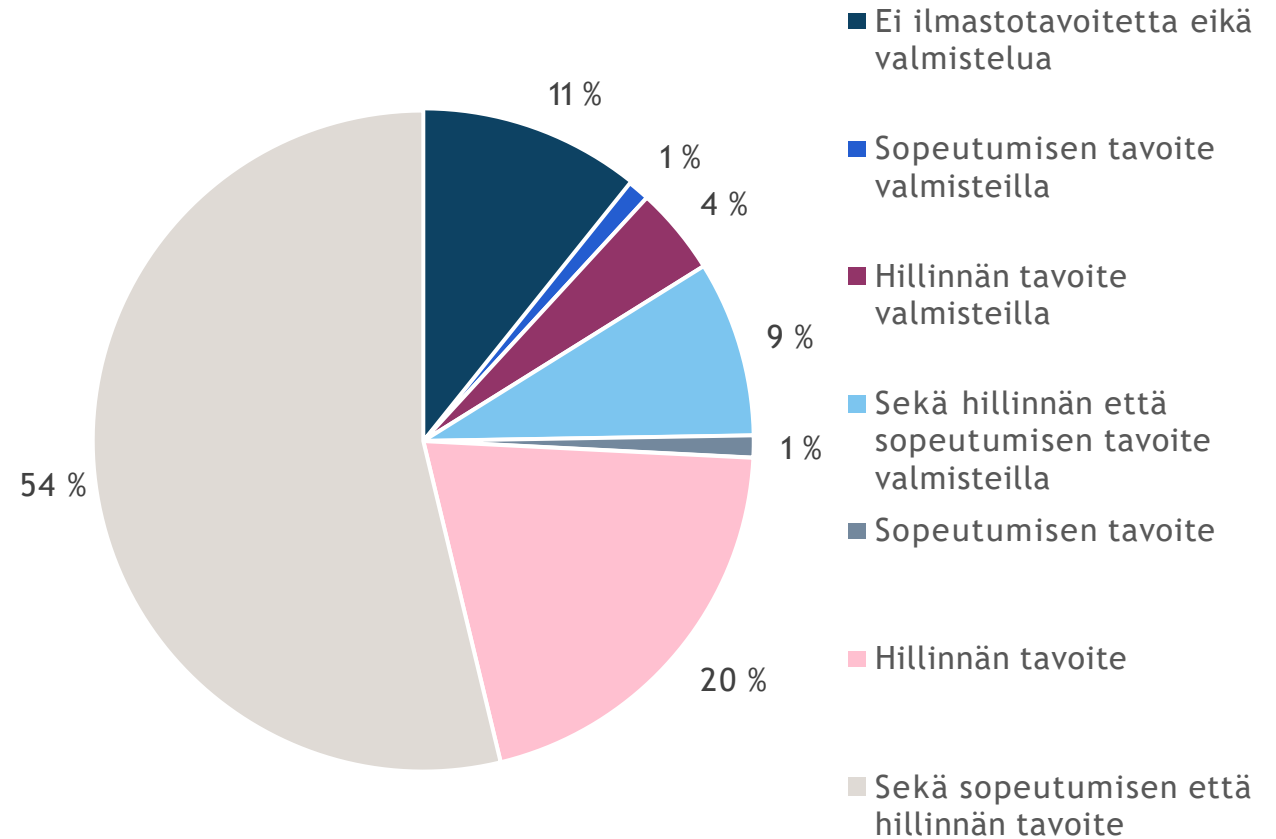
Kuntien ilmastotyö

- 138 kunnalla on ilmastotavoite
- 11 kuntaa valmistelee ilmastotavoitteen asettamista
- Näissä kunnissa asuu n. 4,5 miljoonaa suomalaista
- Mitä suurempi kunta, sitä todennäköisempi ilmastotavoite on

**80 %
suomalaisista
asuu ilmasto-
tavoitteen
omaavassa
kunnassa**

Kuntien ilmastotavoitteet

- Kyselyyn vastanneista kunnista 75:llä oli ilmastotavoite.
- Yleisin tavoite koski sekä ilmastonmuutoksen hillintää että sopeutumista.
- Yleisin ilmastotavoite oli 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä (ns. HINKU-tavoite).
- Lähes kaikilla ilmastotavoitteen omaavilla kunnilla oli myös erillinen ilmasto-ohjelma.
- Yleisin syy ilmastotavoitteen puuttumiselle oli resurssien puute

Ilmastotyön organisointi

- Ympäristötoimi vastaa yleisimmin ilmastotyön organisoinnista, mutta organisointivastuu on jakautunut tasaisemmin kunnissa sitten Kuntaliiton edellisen kyselyn 2015.
- Yleisintä oli, että ilmastotyötä tehdään oman työn ohessa.
- Ilmastoasiantuntijoiden määrä on kuitenkin tuplaantunut kunnissa vuosien 2015-2021 välillä.
- Enemmistön mielestä ilmastotyö on vakiintunut hyvin osaksi kuntien arkea.

■ Ilmastotyöhön on osoitettu erillinen henkilöstöresurssi (esim. ilmastokoordinaattori)

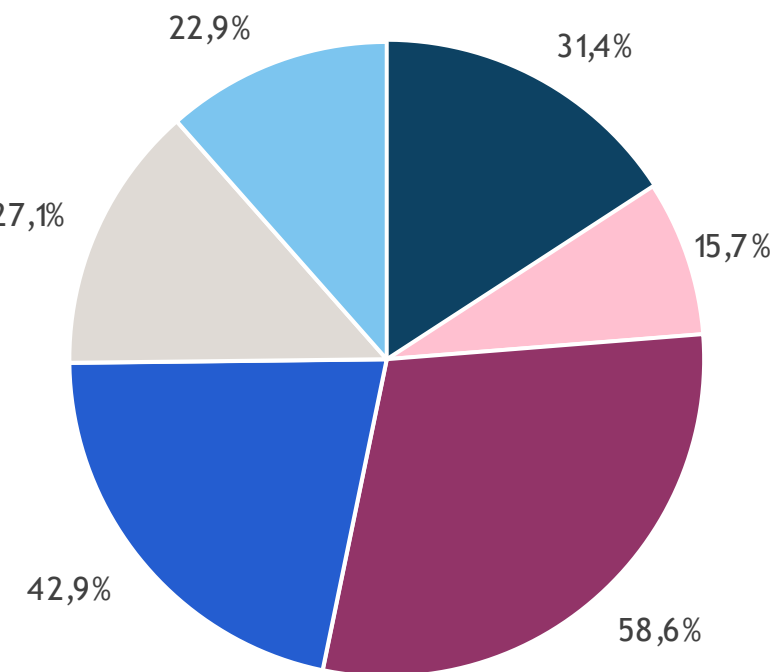
■ Ilmastotyöhön on osoitettu osa-aikainen henkilöstöresurssi

■ Ilmastotyötä tehdään oman työn ohessa 27,1%

■ Ilmastotyötä koordinoi poikkihallinnollinen ryhmä

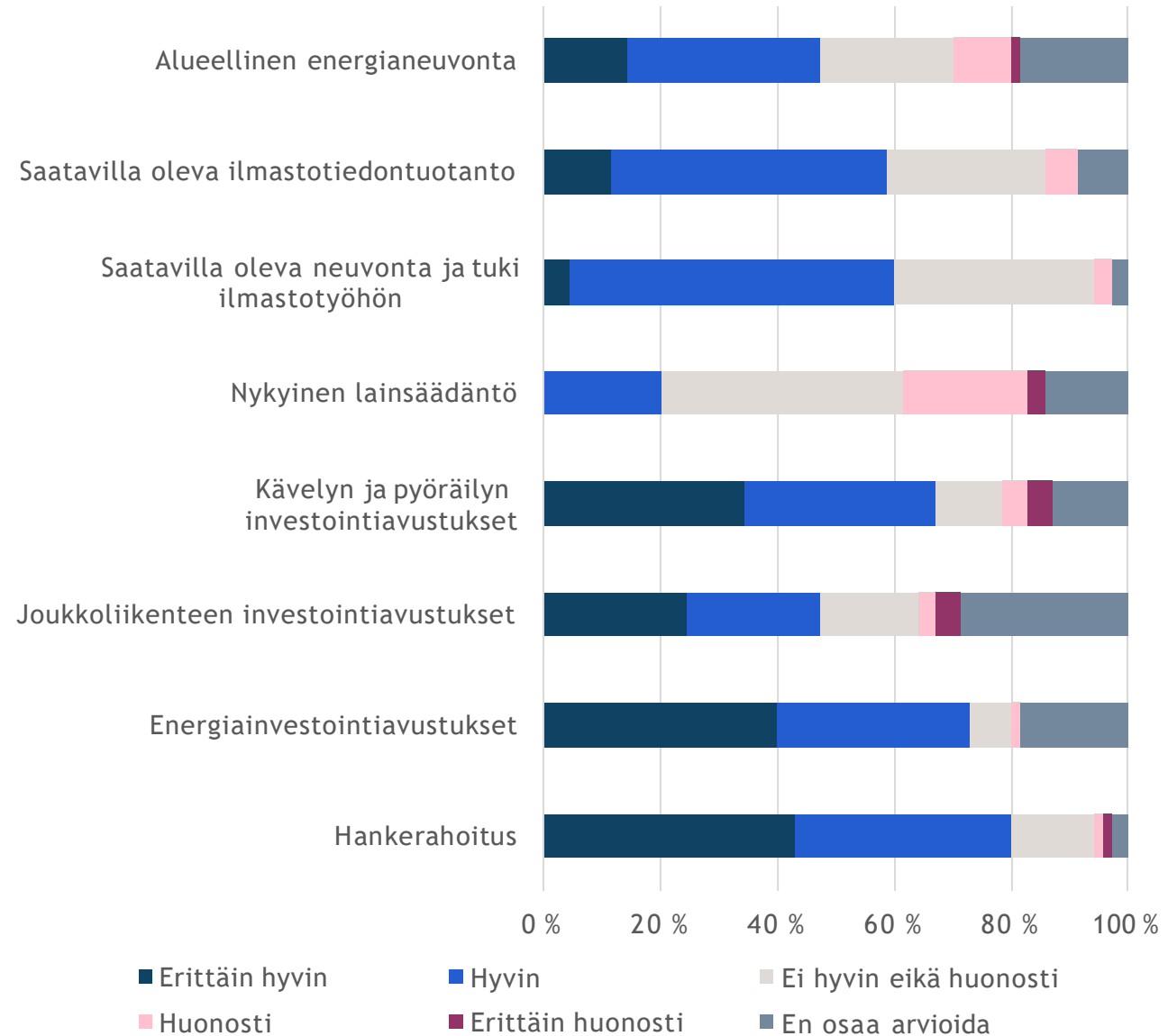
■ Ilmastotyötä koordinoi tietty toimiala (esim. ympäristöpalvelut) 42,9%

■ Jokin muu tapa, mikä?

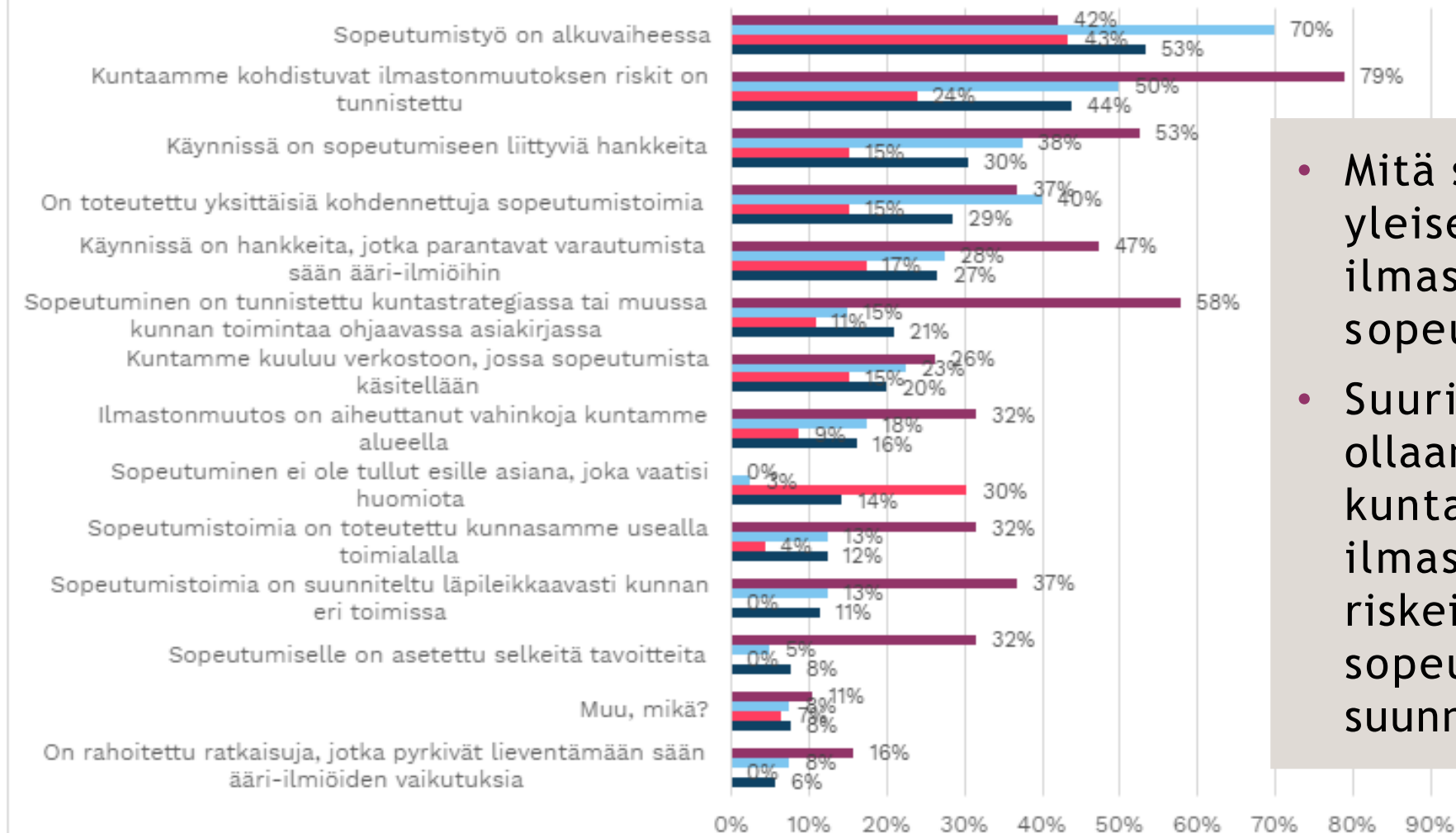
Ilmastotyön tuki

- Hankerahoitusta pidettiin parhaana tukimuotona kuntien ilmastotyölle.
- Myös investointiavustukset koettiin hyviksi tukielementeiksi.
- Erityisesti nykyisen lainsäädännön koettiin tukevan kuntia heikosti ilmastotyössä.
- Resurssien puute on kuitenkin suurin haaste kunnille eikä pelkkä hankerahoitus riitä ilmastotyön pitkäjänteiseen kehittämiseen.
- Lainsäädännön puutteet linkittyivät myös käytössä oleviin resursseihin.

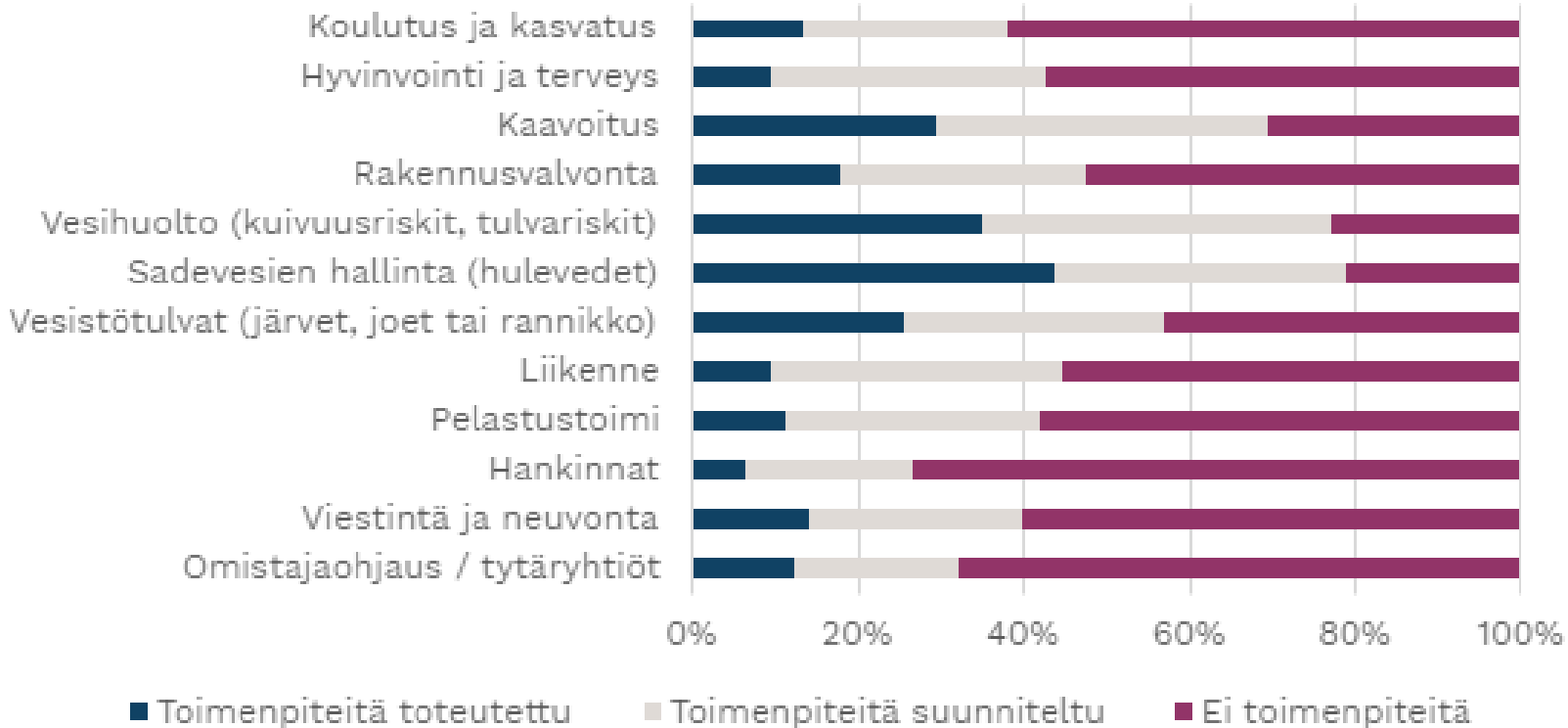
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Millainen on kuntasi sopeutumistyön tilanne?

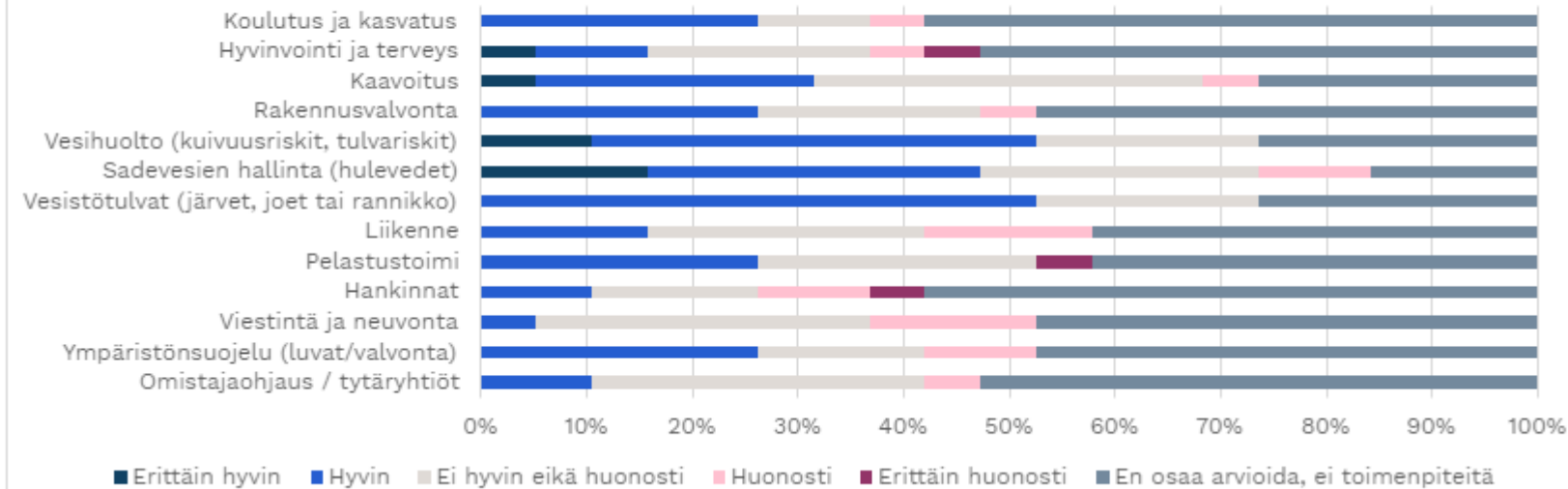
- Mitä suurempi kunta, sitä yleisempää työ ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi on.
- Suurissa kaupungeissa ollaan hyvin perillä kuntaan kohdistuvista ilmastonmuutoksen riskeistä ja sopeutumistyö on suunnitelmallista.

Onko kuntasi suunnitellut tai toteuttanut sopeutumistoimia seuraaville sektoreille?

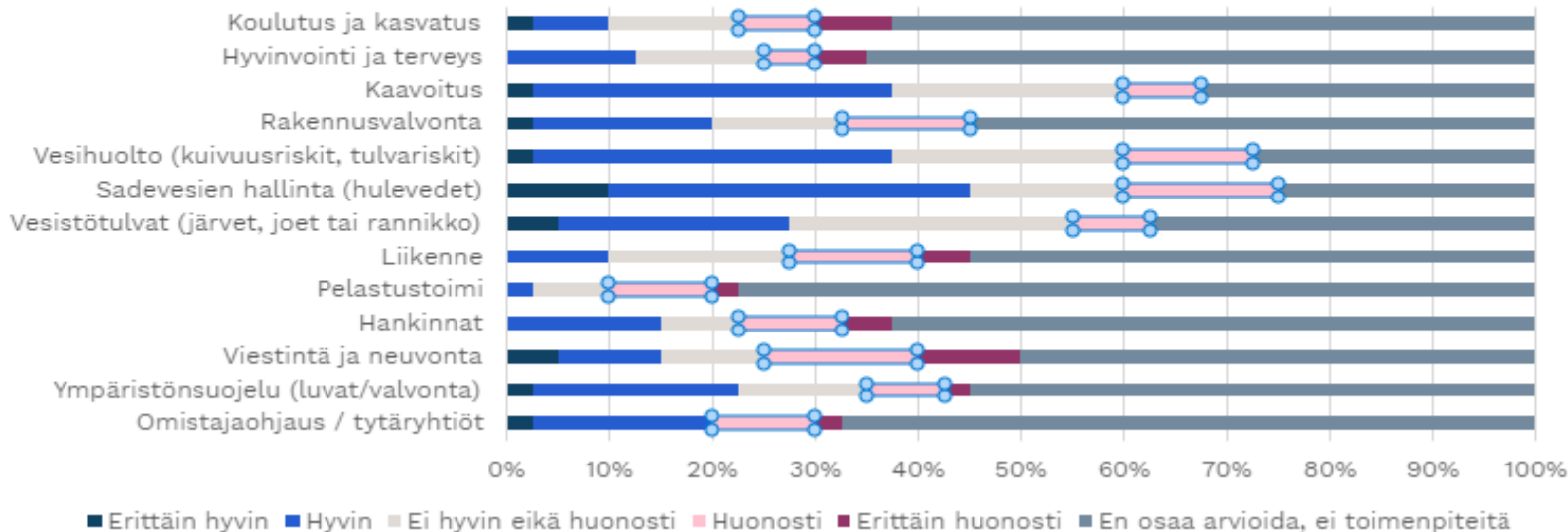
**Vesienhallintaan
liittyvät
sopeutumistoimet
ovat kaikista
yleisimpiä kunnissa**

Kuinka hyvin tähänastiset ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimet ovat onnistuneet kunnassasi? (yli 50 000 asukkaan kunnat)

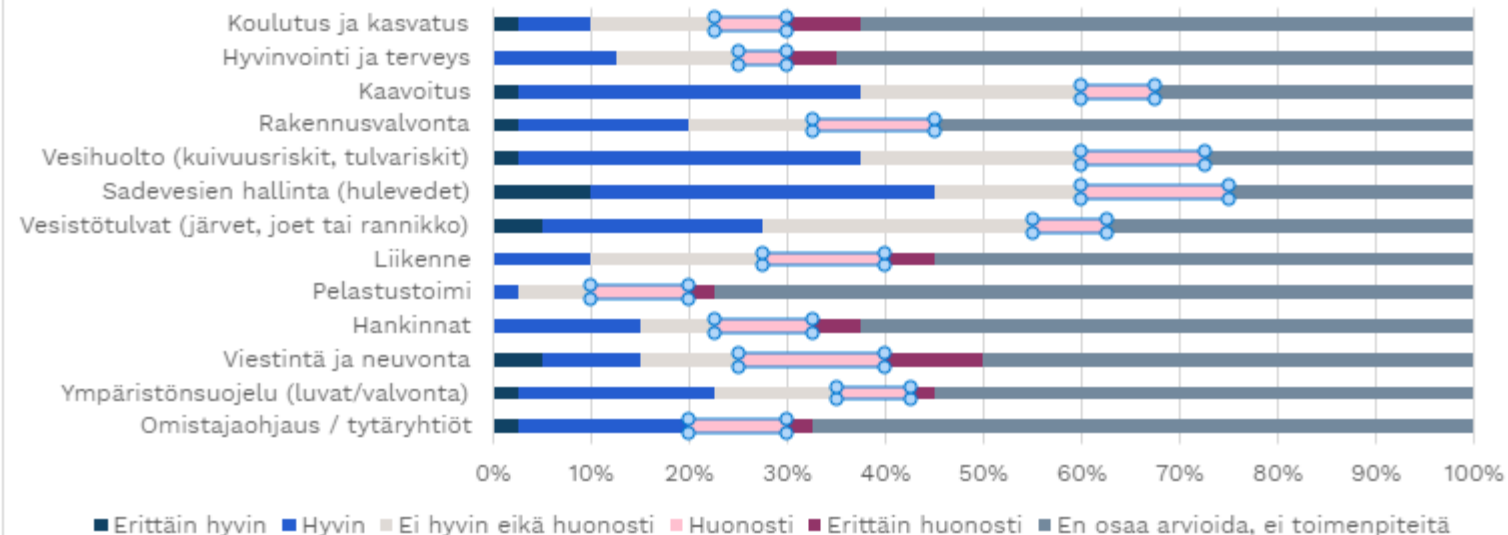

Isoissa kunnissa
arvioitu
toimenpiteet
parhaiten
onnistuneiksi

Kuinka hyvin tähänastiset ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimet ovat onnistuneet kunnassasi? (10 000-50 000 asukkaan kunnat)

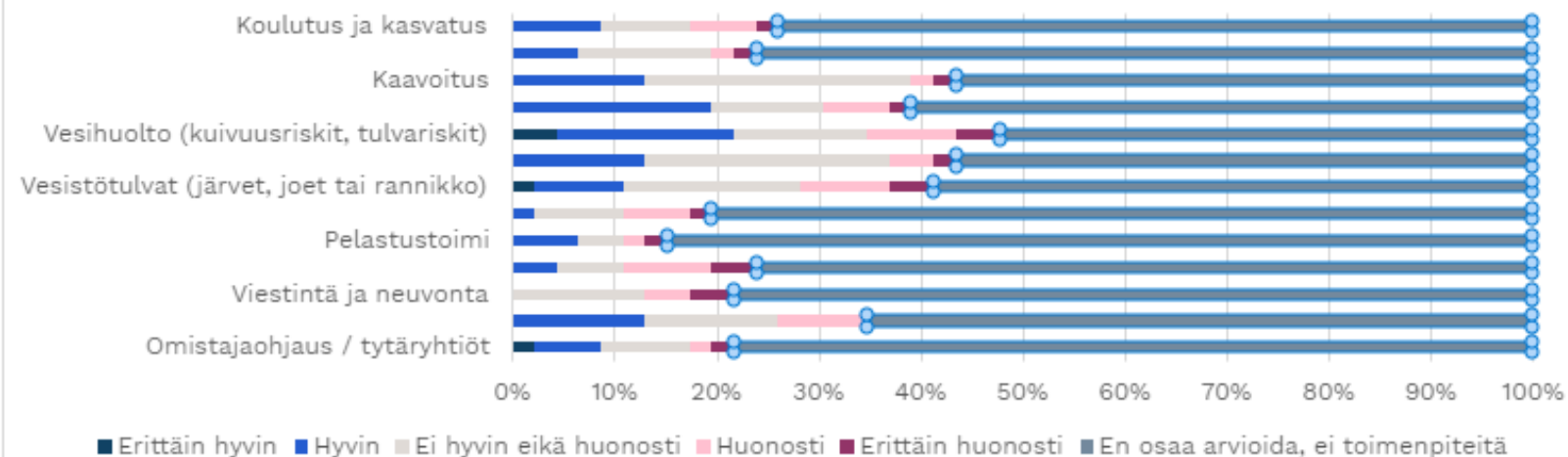

Kuinka hyvin tähänastiset ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimet ovat onnistuneet kunnassasi? (10 000-50 000 asukkaan kunnat)

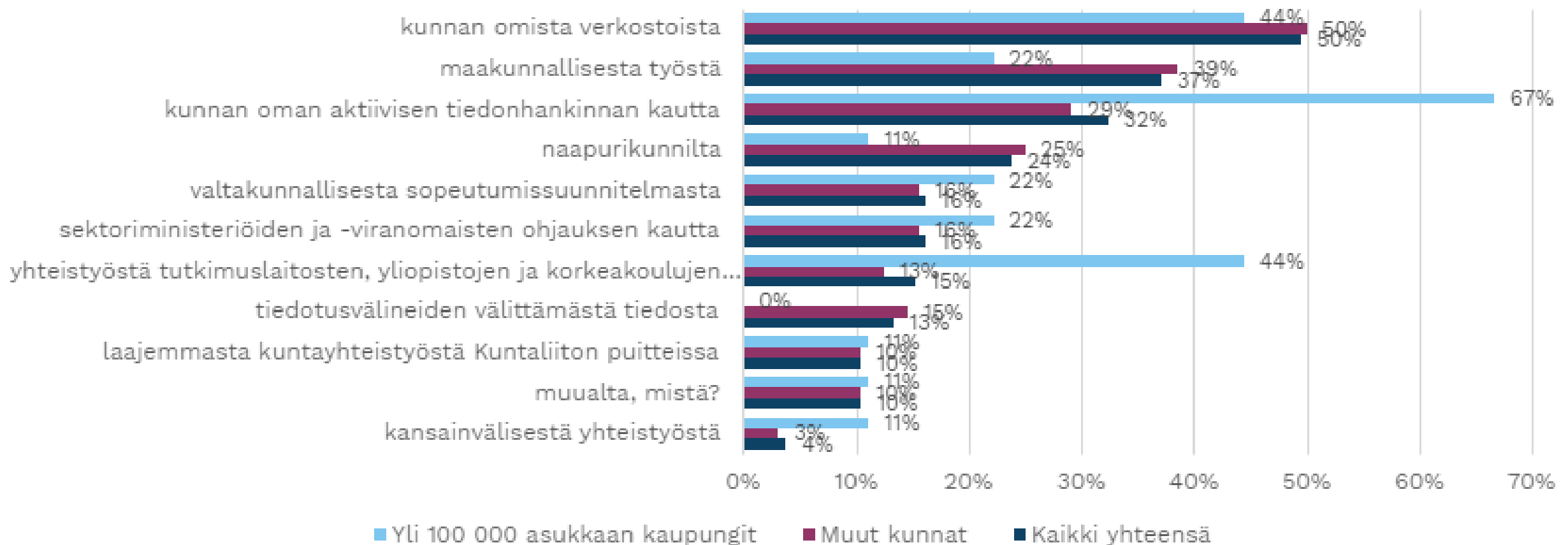

Pienissä kunnissa toimenpiteitä ylipäätään vähän

Kuinka hyvin tähänastiset ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimet ovat onnistuneet kunnassasi? (alle 10 000 asukkaan kunnat)

Mistä ideat kunnan sopeutumistyöhön tulevat?

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

- Myös sopeutumistyössä suurin haaste liittyy vähäisiin resursseihin.
- Sopeutumistyön selkeä vastuuttaminen auttaisi työssä.
- Vastaajat kertoivat myös avoimissa vastauksissa, että ilmastonmuutoksen hillintä vie kaiken huomion ilmastotyössä, minkä vuoksi sopeutumiseen ei ole aikaa tai resursseja.

Sopeutumistyön haasteet

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

- Resurssien lisäksi kunnat kaipaisivat tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista sopeutumistyön tueksi.
- Maakunnallinen tai seutukunnallinen yhteistyö sopeutumistyössä voisi auttaa resurssihaasteen kanssa.
- Vain suurilla kaupungeilla on resursseja joko tuottaa tai hankkia itse tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista.
- Myös korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa yhteistyötä tekevät pääasiassa vain suuret kaupungit.

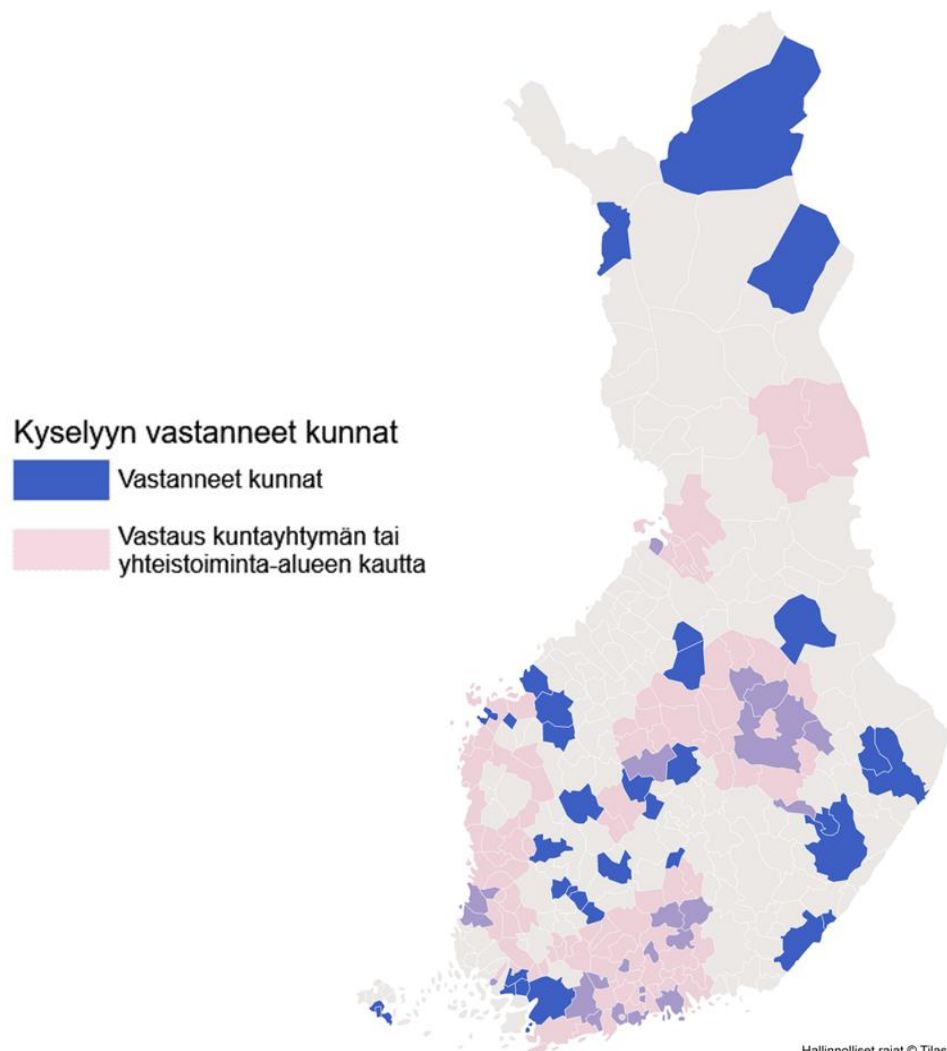
Kuntani sopeutumistyötä tukisi parhaiten...

Ilmastonmuutokseen varautuminen kunnissa

Kuntaliitto & Huoltovarmuuskeskus 2020

Kyselyyn vastanneet kunnat ja muut organisaatiot kartalla

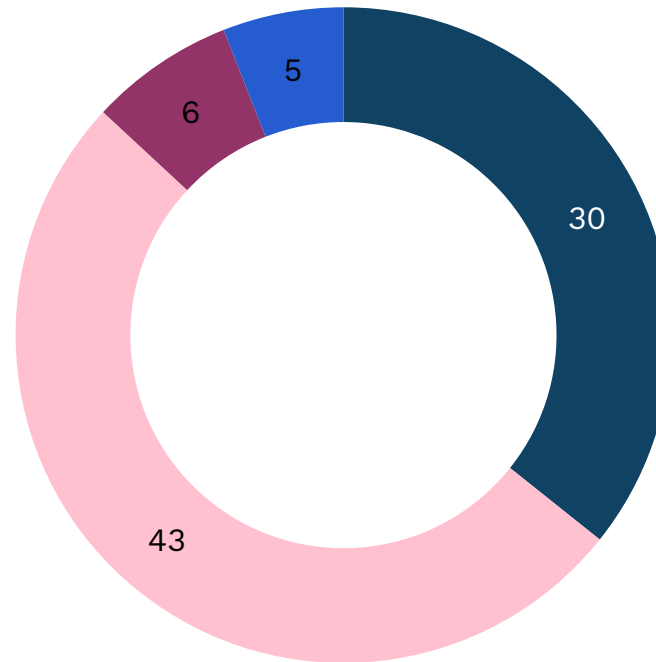

Vastauksia yhteensä 65:stä kunnasta, n=84

Vastanneet kunnat: Asikkala (2), Enonkoski, Espoo, Eurajoki, Forssa, Heinola, Helsinki (3), Hämeenlinna, Iisalmi, Ikaalinen, Imatra, Inari, Joensuu (2), Jomala, Järvenpää, Kaarina, Kaavi, Karkkila, Kauhava, Kerava, Kontiolahti, Kuopio, Kuusamo, Kärkölä, Kärämäki, Lahti, Lapinlahti, Lappeenranta, Lapua, Lemland, Lempäälä, Lieto, Lohja(2), Luhanka, Lumijoki, Maarianhamina, Multia, Muonio, Mustasaari (2), Mänttä-Vilppula, Nakkila, Nokia, Orimattila, Orivesi, Oulu, Paimio, Petäjävesi, Pirkkala, Porvoo, Pyhäjärvi, Raisio (2), Rauma (2), Riihimäki, Saarijärvi, Salo, Savonlinna, Savukoski, Siuntio, Sotkamo, Uusikaarlepyy, Vaasa, Valkeakoski, Varkaus, Virrat, Äänekoski

Vastanneet kuntayhtymät t. yhteistoiminta-alueet: Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto, Pohjoisen Keski-Suomen Ympäristötoimi, Västkustens miljöenhet, Forssan seutu, Hämeenlinna-Hattula, Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Kuusamon, Posion ja Taivalkosken kuntien ympäristöterveyden ja ympäristönsuojelun sekä maaseutuelinkeinoviranomaisen yhteistoiminta-alue, Raisio ja Rusko sote-yta-alue, HUS, Oulun seudun ympäristötoimi, JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä, Koski TI, Aura, Marttila, Pöytyä, Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, HSY, Oulun seudun ympäristötoimi, Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä, Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus ja sen sopijakunnat

Vastaajien toimialajakauma (n=84)

■ Tekninen toimiala

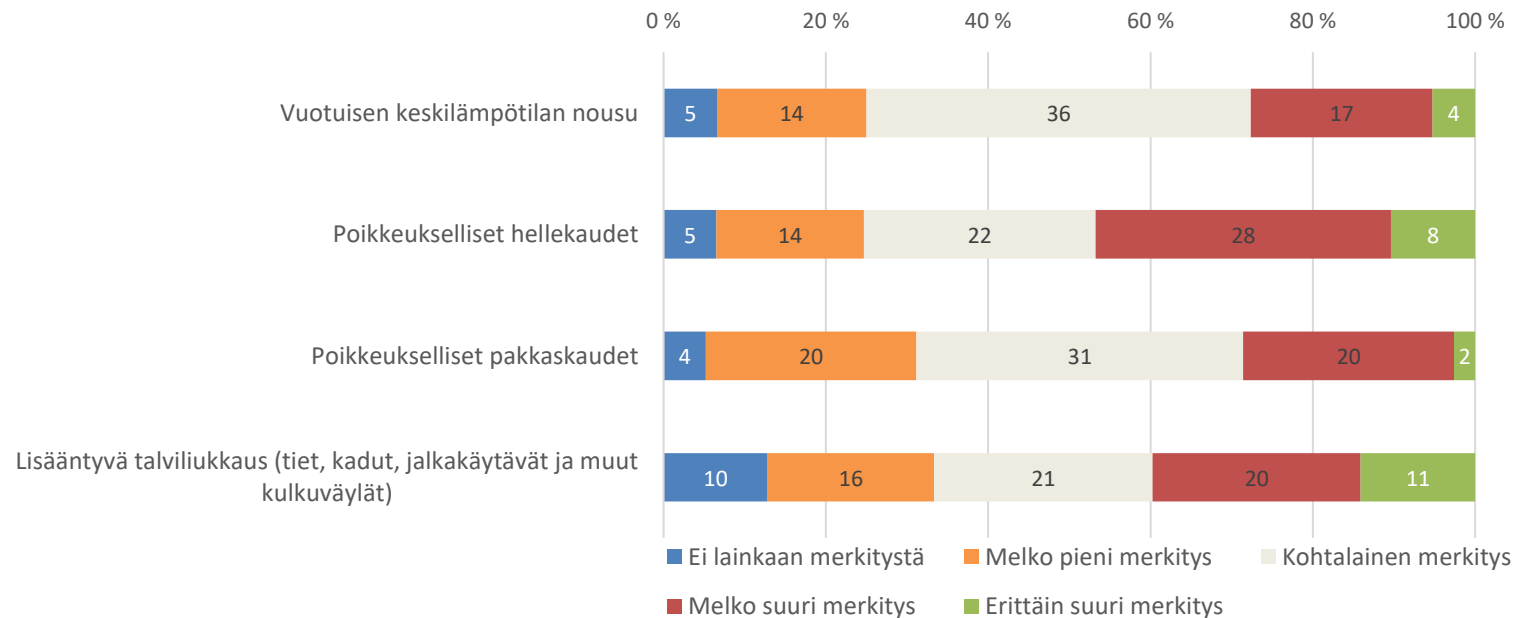
■ Ympäristöterveydenhuollon toimiala

■ Ympäristönsuojelun toimiala

■ Sosiaali- ja terveyspalvelujen toimiala

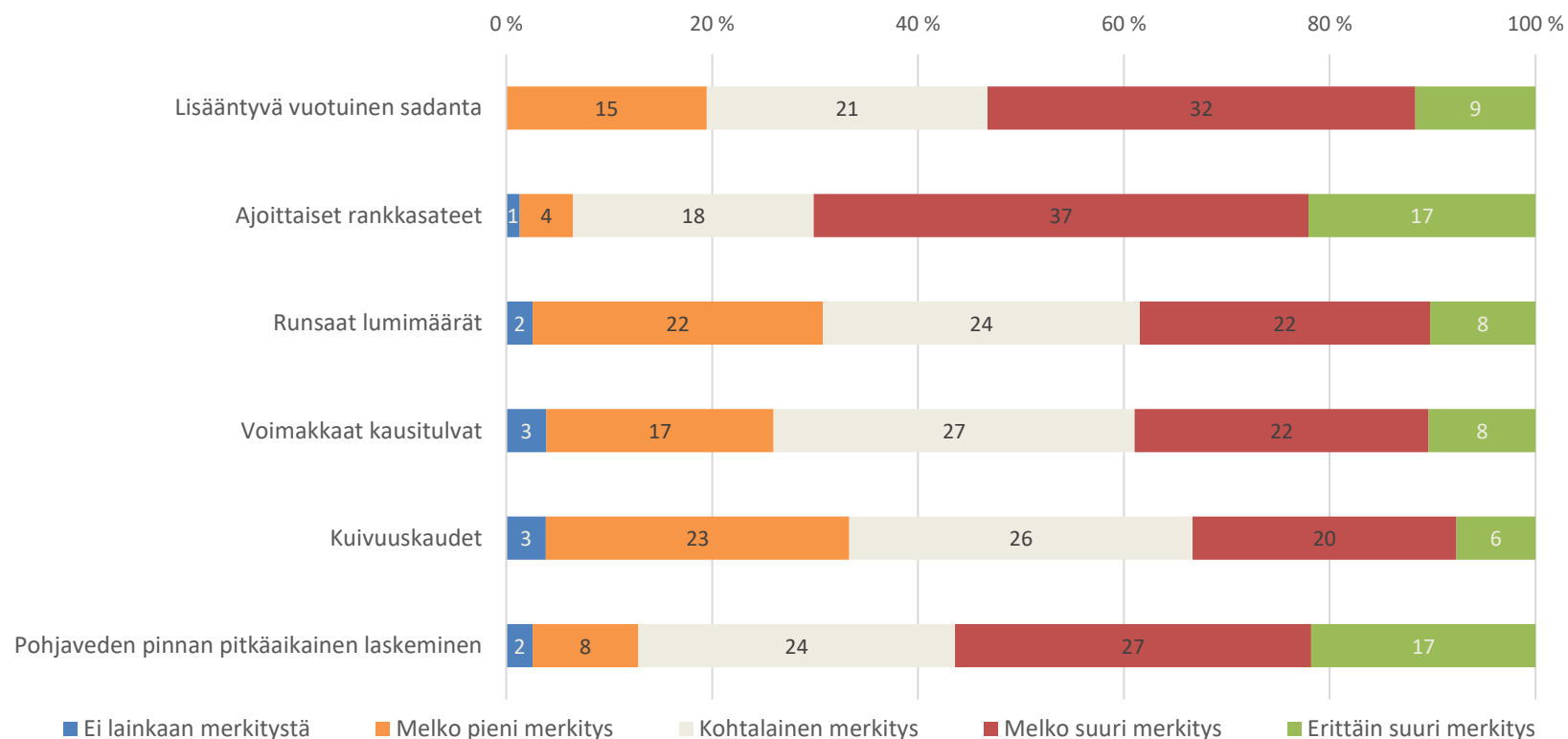
Arvio ilmastoriskeistä: lämpötilojen muutokset ja vaihtelut

(tekninen toimiala, ympäristönsuojelun toimiala ja ympäristöterveyden toimiala)

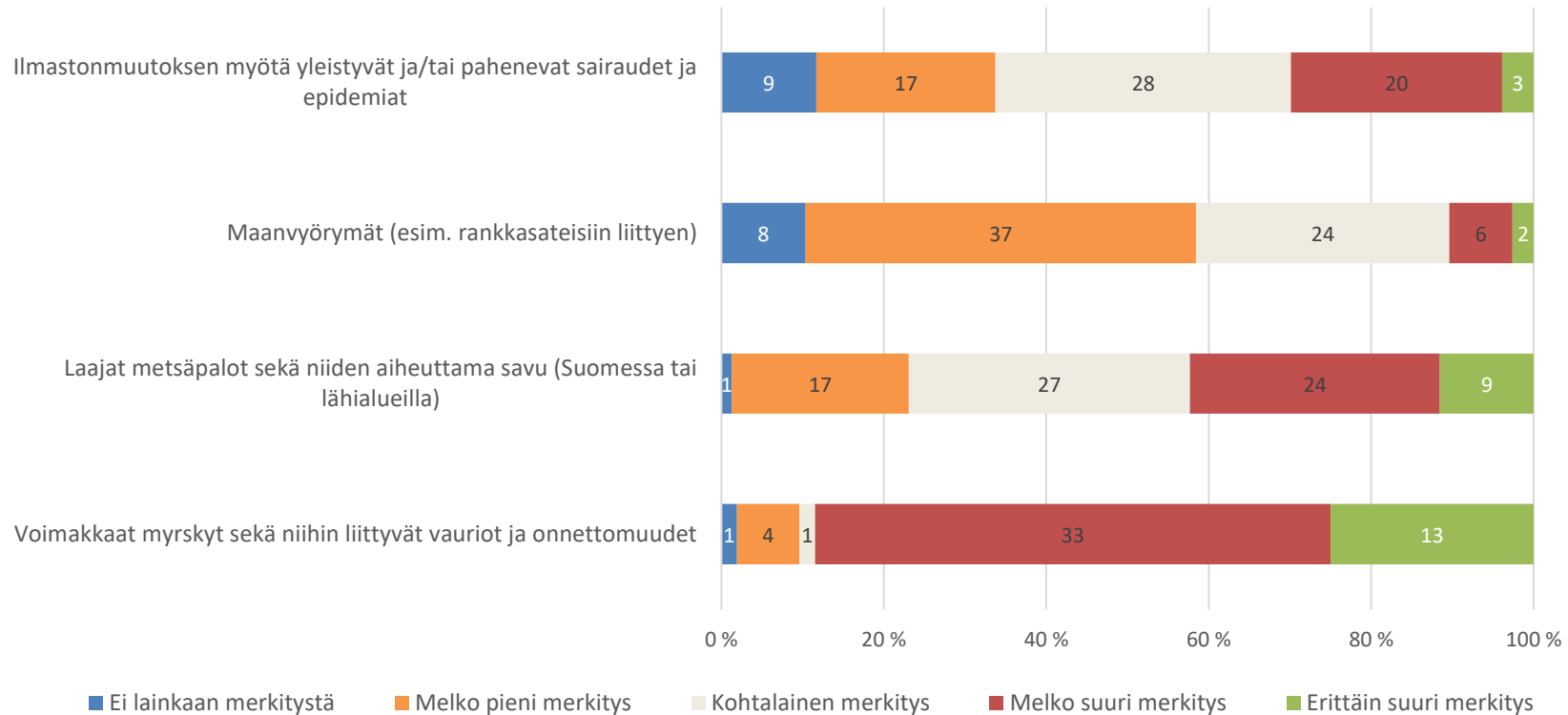
Arvio ilmastoriskeistä: sadannan muutokset ja vaihtelu

(tekninen toimiala, ympäristönsuojelun toimiala ja ympäristöterveyden toimiala)

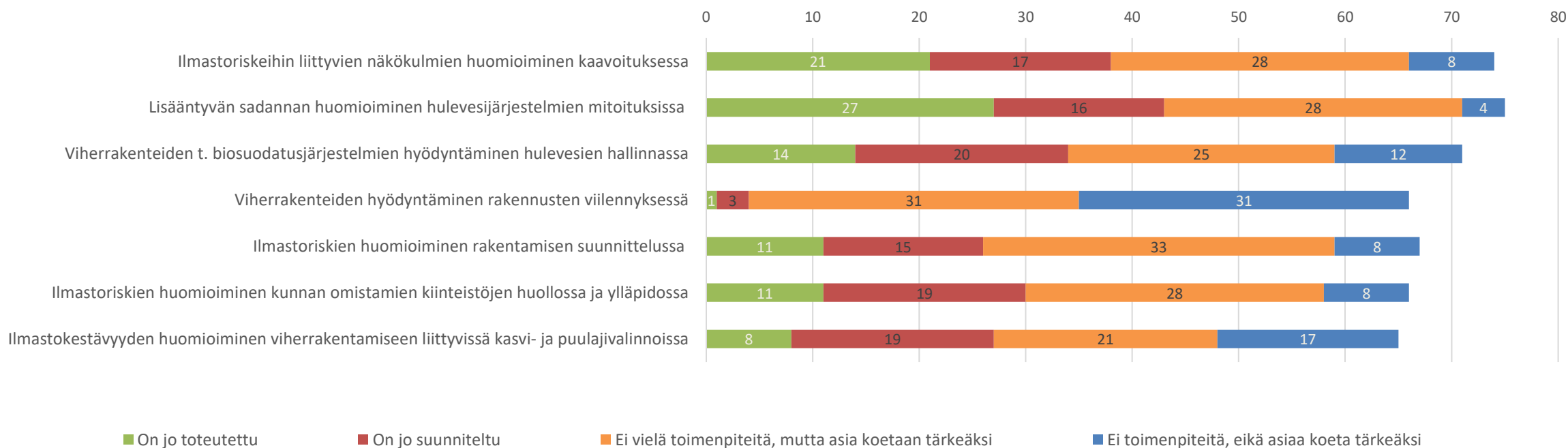
Arvio muista ilmastoriskeistä

(tekninen toimiala, ympäristönsuojelun toimiala ja ympäristöterveyden toimiala)

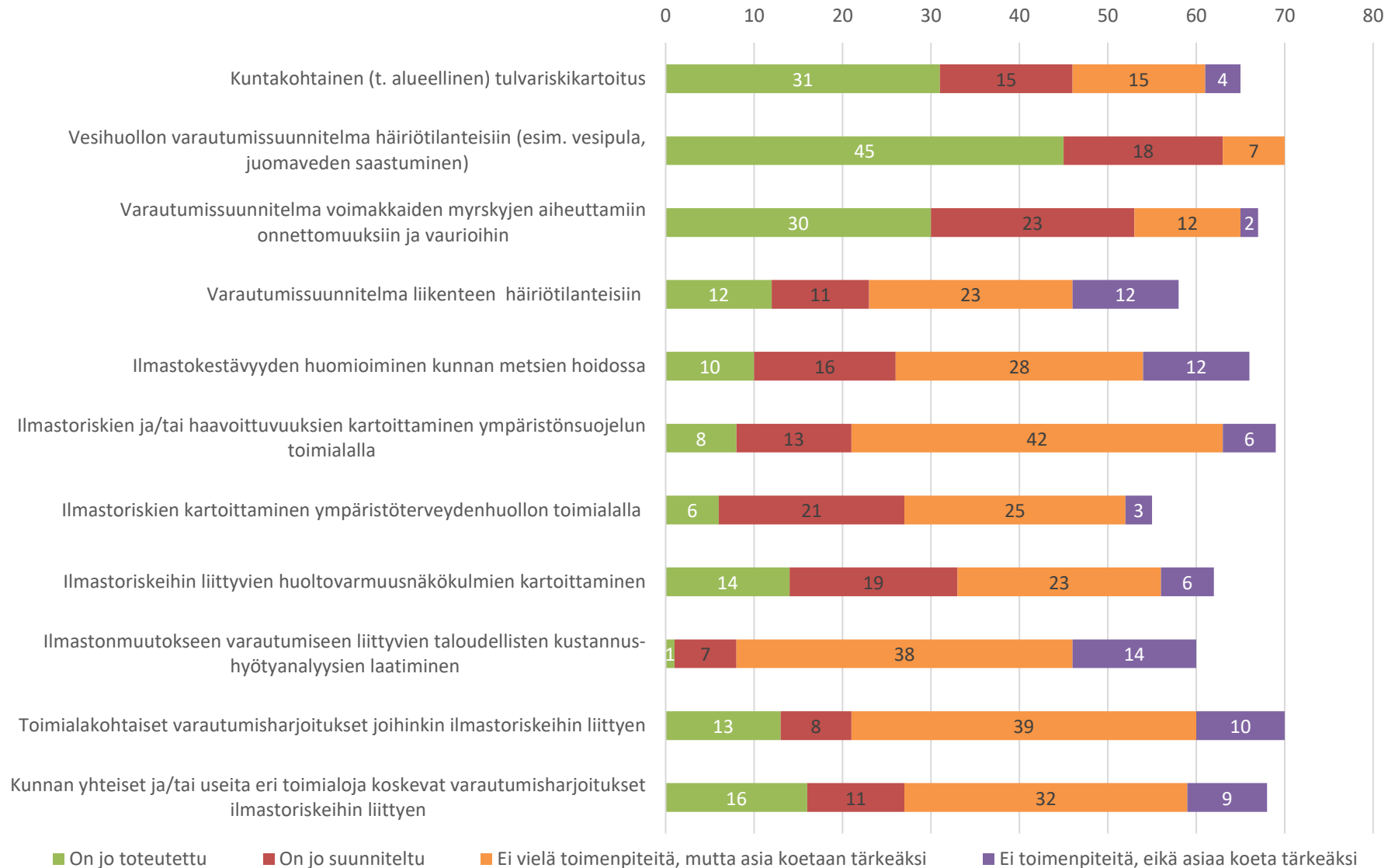

Tehdyt ja suunnitellut toimenpiteet ilmastoriskeihin varautumiseksi

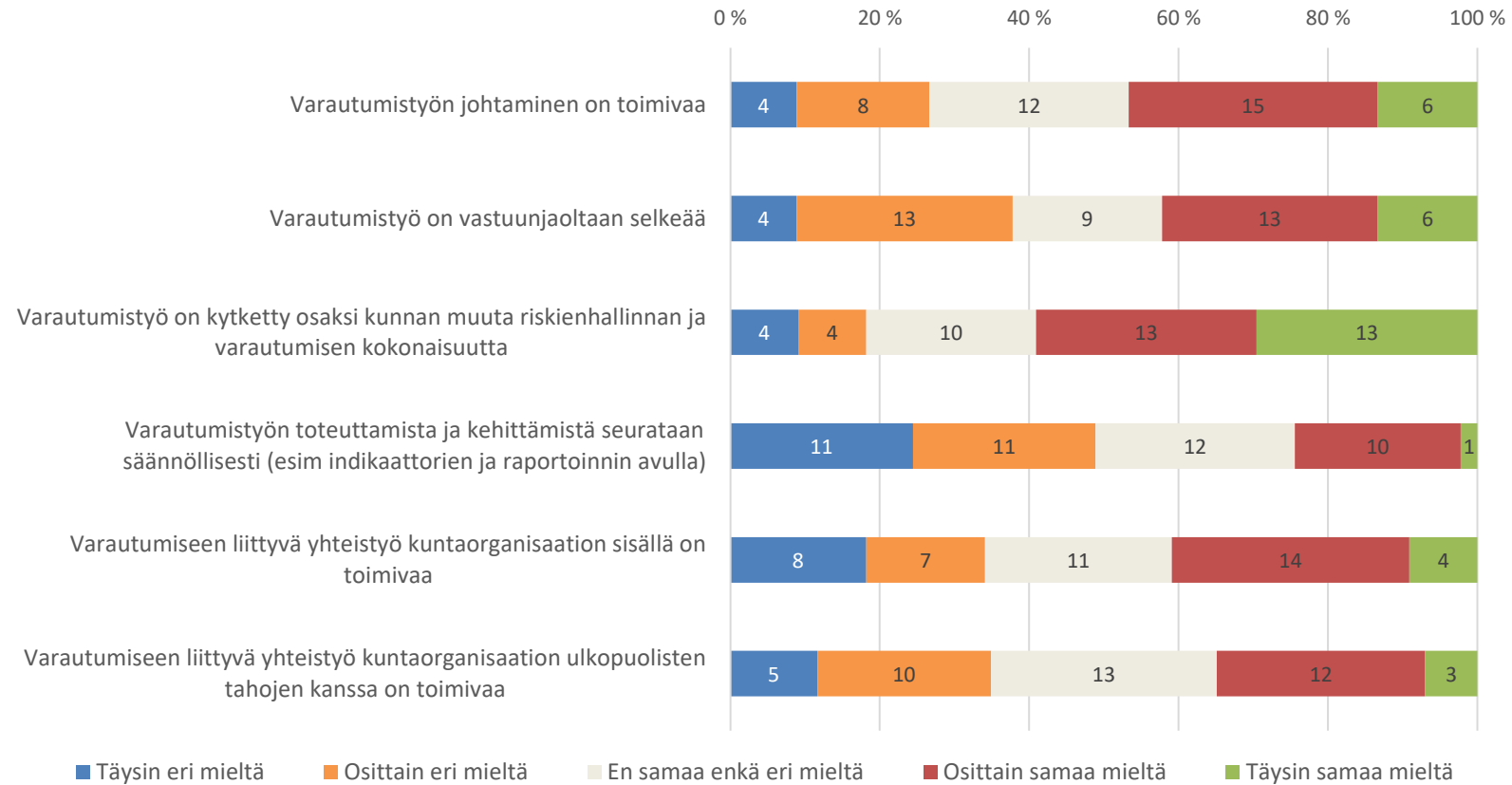
(tekninen toimiala, ympäristönsuojelun toimiala ja ympäristöterveyden toimiala)

Varautumiseen liittyvät kartoitukset, suunnitelmat ja harjoitukset (tekninen toimiala, ympäristönsuojelun toimiala ja ympäristöterveyden toimiala)

Ilmastomuutokseen varautumisen organisoinnin, yhteistyön ja seurannan toimivuus kunnissa

”Ilmastonmuutokseen varautuminen kunnissa” -hanke

- havaintoja ja johtopäätöksiä

- Selvitys vahvisti aiemmin eri yhteyksissä esille nostettuja näkemyksiä kuntien varautumis- ja sopeutumistyön eritahtisesta etenemisestä
- Ilmastonmuutokseen varautumista ja sopeutumista koskeva tietopohja on selkeästi vahvin ympäristönsuojelun toimialalla ja teknisellä toimialalla
- Poikkihallinnollinen tiedonkulku ja käytännön yhteistyö on yleisesti ottaen vielä varsin vähäistä
- Kuntien varautumis- ja sopeutumistyön erilaiset vaiheet, tarpeet ja valmiudet (esim. käytettävien resurssien määrä) on huomioitava erilaisten kehittämis- ja tukitoimenpiteiden suunnittelussa sekä yhteistyön organisoimisen tavoissa
- Etenkin pienet ja kunnat tarvitsevat kehittämistyössä sekä maakuntatasoista että kansallista tukea

”Ilmastonmuutokseen varautuminen kunnissa” -hanke -keskeisiä havaintoja ja johtopäätöksiä II

- Varautumis- ja sopeutumistoimien suunnittelun tueksi kaivataan tarkempaa paikallista tietopohjaa ja työkaluja: etenkin toimenpiteiden kustannusten ja hyötyjen arviointiin kaivataan välineitä
- Kunnissa tiedostetaan ilmastoriskit ja niihin varautumisen tarve yleisesti ottaen varsin hyvin ja myös mielenkiintoa aiheeseen tarttumiseen on selvästi ilmassa...
- ...MUTTA, monien kuntien arkisessa kehittämistyössä ja hallintorutiineissa ajavat kuitenkin usein edelle muut kiireellisemmiksi koetut haasteet (esim. korona-pandemia, talouden tasapainottaminen, huoltosuhteen heikkeneminen, negatiivinen muuttoliike...)

Johtopäätökset ilmastoselvityksestä 2021

- Kuntien ilmastotyö kaipaa erityisesti resursointia, joka ei ole riippuvaista esimerkiksi ulkopuolisesta hankerahoituksesta.
- Noin neljännes vastaajista kannatti velvoittavampaa lainsäädäntöä kuntien ilmastotyöhön, mikä voisi auttaa resurssipulan kanssa.
- Ilmastotyön asiantuntijuus on kasvanut kunnissa merkittävästi vuoden 2015 jälkeen.
- Ilmastonmuutoksen hillintä on paljon pidemmällä kunnissa kuin ilmastonmuutokseen sopeutuminen.
- Ilmastotyö on sitä yleisempää, mitä suurempi kunta kyseessä. Pienillä kunnilla ei ole laittaa yhtä paljon resursseja ilmastotyöhön kuin suurilla kaupungeilla. Seutukunnallinen tai maakunnallinen ilmastotyön koordinaatio voi auttaa pieniäkin kuntia pääsemään alulle ilmastotyössä.

Sopeutumiseen liittyviä hankkeita maaseutumaaisissa kunnissa

FI

AJANKOHTAISTA ▼ KOULUTUS ▼ YRITYKSILLE ▼ TUTKIMUS & KEHITYS ▼

Ilmastoturvallisuuden parantaminen Hämeen maaseudulla

TOTEUTUSAIKA
1.1.2022 - 31.12.2023

PROJEKTIN TILA
Käynnissä

TOTEUTUSALUE
Kansallinen

RAHOITUS
Maaseuturahasto 2014-
2020 Flat rate

LABIN ROOLI
Hallinnoija

YKSIKKÖ
Teknologia

<https://www.imatra.fi/HinkuaEtel%C3%A4Karjalaan>

Lue lisää Kuntaliiton julkaisuihin

- **Kuinka kunnat kohtaavat ilmastonmuutoksen? – Opas varautumistyön kehittämiseen**
<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2081-kuinka-kunnat-kohtaavat-ilmastonmuutoksen>
- **Hur möter kommunerna klimatförändringen? – Handbok om hur arbetet för beredskap kan utvecklas**
<https://www.kommunforbundet.fi/publikationer/2021/2106-hur-moter-kommunerna-klimatforandringen>
- **Ilmastonmuutos ja kunnat – Opas kuntien ilmastotyön tueksi**
<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2031-ilmastonmuutos-ja-kunnat>
- **Klimatförändringen och kommunerna - Handbok för kommunernas klimatarbete**
<https://www.kommunforbundet.fi/publikationer/2020/2057-klimatforandringen-och-kommunerna>

A woman with brown hair is lying on her back on a mossy ground. She is wearing a dark blue raincoat over a white t-shirt with a tiger print. She is also wearing light pink pants and white socks. She is looking up at the camera with her hands near her face.

Kiitos.

Pauliina Jalonen
ilmastopolitiikan erityisasiantuntija
pauliina.jalonen@kuntaliitto.fi
[@jalonpa](#)

www.kuntaliitto.fi

The background is an abstract composition of paint splatters and textures. The top right is a solid bright yellow. The bottom left features a diagonal band of blue and red splatters over a white base. The rest of the image is a mix of yellow and white with scattered blue and red specks.

KUNTA LIITTO